

Dôležitosť riešenia klimateckej agendy v mestách, budovanie zelených, udržateľných a bezpečných miest

Podpora ÚMS v environmentálnom vzdelávaní miest

Jana Červenáková, výkonná viceprezidentka ÚMS

Daniela Piršelová, hovorkyňa ÚMS a poradkyňa pre komunikáciu klimateckej krízy

PREČO SA ZMENA KLÍMY A KLIMATICKÁ KRÍZA DOTÝKA MIEST?

1. viac ako 55% svetovej populácie žije v mestách, ktoré spotrebujú 2/3 z celkovej spotreby energie
2. približne 75% emisií CO₂ produkujú práve mestá (výroba elektrickej energie a tepla, priemysel, energetická náročnosť budov, doprava, poľnohospodárstvo...)
3. viac ako 70% miest už teraz bojuje s nebezpečnými následkami zmeny klímy

Zdroj: https://www.c40.org/why_cities

TRI ZÁSADNÉ OTÁZKY

Prečo majú konať mestá?

- Mestá v čase kríz v minulosti, aj dnes, vytvárajú záchrannú sieť v krajine. Predstavitelia miest vidia, že sa kvalita života zásadne a citeľne mení

Čo mestá môžu robiť?

- Rozhodovať s ohľadom na fakty o príčinách a následkoch klimatickej krízy vo všetkých oblastiach, ktoré môžu mať vplyv na reálne zmeny

Ako môžu byť mestá úspešné?

- Spolupracovať s odborníkmi a iniciatívnymi organizáciami, citlivo komunikovať navrhované zmeny občanom, súčasne rešpektovať špecifiká každého mesta, územia a prinášať v zmenách benefity pre občanov

AKO ÚMS PODPORUJE KLÍMA AGENDU?

1. Prezídium ÚMS v októbri 2020 prijalo riešenie klimatickej krízy ako jednu z TOP tém
2. ÚMS vytvorila priestor pre pozíciu poradcu v tejto agende a iniciovala Memorandá o spolupráci s expertnými partnermi
3. Aktívne sa zapája do pripomienkových procesov klimatickej legislatívy, ktorá sa dotýka samospráv
4. Mediálne podporuje zásadne kroky v klimatickej agende
5. Zapája sa do zmysluplných zelených projektov a podporuje aktérov
6. Poskytuje pravidelnú podporu v oblasti environmentálneho a klimatického vzdelávania

AKO ÚMS PODPORUJE KLÍMA AGENDU ?

Príklady aktivít z praxe:

1. vlastný webinár „Mestá pre klímu za 90 minút“,
2. klimaticko-energetický manažment pre zamestnancov samosprávy, SR, ČR, DE)
3. vzdelávanie primátorov miest Akadémia udržateľnosti pre municipality

(Centrum managementu udržateľnosti a etiky Fakulty podniko-hospodárskej Vysokej školy ekonomickej v Prahe a Asociácia manažérov a manažérok udržateľnosti)

NEGATÍVA

1. Nie je to jednoduché – niektoré opatrenia prekračujú volebné obdobia primátorov a výsledky, či úspech sa nedostavia hneď
2. Nie je to lacné – mnohé opatrenia si vyžadujú zdroje, ktoré nie sú v rozpočte mesta a sú realizačne náročné
3. Nie je to vždy populárne – s opatreniami prichádza aj diskomfort zo zmeny, ktorú niekedy ľudia odmietajú

POZITÍVA

1. Už dnes existuje množstvo skúseností z miest, príkladov dobrej praxe, ako sa to dajú riešiť rôzne problémy
2. Za posledných 5 rokov sa téma klimatickej krízy dostala do pozornosti spoločnosti a médií tak, ako nikdy predtým
3. Najmä mladí ľudia sa dožadujú zmeny. Stále viac vyžadujú riešenia, záujem kompetentných a apelujú na prijímanie nutných opatrení

ČO MESTÁ POTREBUJÚ?

1. Kvalitné informácie, dáta, metodiku a skúsených partnerov, zdieľanie príkladov dobrej praxe
2. Podporu verejnosti a záujem ľudí podieľať sa na zmenách, ktoré vedú k bezpečnejšej budúcnosti a k udržateľnej kvalite života
3. Prijatť dlhodobé rozhodnutia, záväzné nad rámec volebného obdobia. Nevzdať sa, a motivovať ostatných 😊
4. Pozerať sa na svoj rozpočet optikou manažéra udržateľnosti, zmapovať si zdroje vo vnútri mesta a určiť riešenie adaptácie a mitigácie ako jednu z top priorít
5. Žiadne mesto nie je v pozícii, aby si mohlo dovoliť vyhovárať sa a nekonať z dôvodu nedostatku zdrojov

Mesto verzus zdroje pre udržateľnosť

1. Život v mestách bude neznesiteľný a práve mestá zohrávajú v zelenej transformácii kľúčovú úlohu
2. Mestá sú rozhodujúcimi aktérmi pre naplnenie cieľov EÚ v oblasti energetiky, klímy a boja za udržateľnú budúcnosť

ÚMS vo svojich požiadavkách konkrétne apeluje na posilnenia postavenia miest a obcí v rovine zodpovednosti za implementáciu nástrojov jednotlivých opatrení tak, aby mohli obyvatelia miest a obcí, ako aj nimi volené orgány, výrazne participovať na zmenách vyplývajúcich z riešenia klimatickej zmeny.

ÚMS považuje za kľúčové prehodnotiť celoštátne verejné politiky a reformy, vypracovať novú regionálnu politiku štátu, zapracovať do politik odporúčania a návrhy vychádzajúce z Komplexného plánu dosiahnutia uhlíkovej neutrality Slovenskej republiky a zabezpečiť ich implementáciu v strategických dokumentoch obcí a regiónov, s termínom predloženia do decembra 2023.

Mesto verzus zdroje pre udržateľnosť

Zdroje financií z EÚ

- Európske štrukturálne a investičné fondy (2020+3 roky)
- Plán obnovy a odolnosti (cca 2023-2026)
  - 741 miliónov eur na obnovu budov (v tom aj historické verejné budovy)
  - 801 miliónov eur na udržateľnú dopravu;

Európske štrukturálne a investičné fondy (2021-2027+2 roky):

- Znižovanie energetickej náročnosti budov
- Zlepšovanie energetickej efektívnosti infraštruktúry pri zásobovaní energiou (vrátane podpory modernizácie, rekonštrukcie a výstavby infraštruktúry pre distribúciu tepla)

V niektorých regiónoch JTF, EU CITY FACILITY

Mesto ako vizionár - nie hasič

Aby mesto mohlo v tejto oblasti konať vizionársky potrebuje:

- reformu financovania samosprávy a posilnenie možnosti vlastných príjmov
- novú štátnu regionálnu politiku, ktorá zohľadní aj klimatické zmeny
- zníženie miery centralizácie rozhodovania a viac kompetencií
- zaviesť lokálnu „klimatickú doložku“ pri rozhodovaní o všetkom
- pri investíciách v meste sledovať klimatický rozmer
- pri tvorbe rozpočtu využiť všetky možnosti na získavanie externých zdrojov

ČO SI PRIPOMÍNAŤ A NA ČO NEZABÚDAŤ

- ❖ Zmena klímy je existenčným problémom 21.storočia s priamym a bezprecedentným vplyvom na mestá a kvalitu života ľudí aj celej biodiverzity, ktorá je kľúčová pre prežitie človeka
- ❖ Je potrebné prijímať potrebné systémové zmeny a rozhodnutia aj napriek výsledkom, ktoré sa nedostavia hneď a to na všetkých úrovniach
- ❖ Využiť súčasnú spoločenskú podporu tejto téme. Niet človeka ani oblasti, ktorej by sa téma netýkala. Sme v tom všetci spolu bez ohľadu na to, že v súčasnosti čelíme aj ďalším krízam
- ❖ ÚMS apeluje, aby centrálna vláda zohľadnila zvýšené výdavky miest spojené s adaptáciou a mitigáciou na zmenu klímy vo všetkých pravidlách a nástrojoch financovania územnej samosprávy.

Sir David Attenborough:

„Someone who believes in infinite growth is either a madman
or an economist“

